

Visagino miesto savivaldybės administracija

**SKLYPO JAUNYSTĖS G. 4, VISAGINE
SAUGOMŲ RŪŠIŲ IR PARAMETRŲ
MEDŽIŲ INVENTORIZACIJA
SU EKSPERTINIU BŪKLĖS VERTINIMU**
(aiškinamasis raštas)

Parengė: NŽŽ želdinių ekspertas Arvydas Rutkauskas

Dendrologas, nepriklausomas želdynų ir želdinių būklės ekspertas

LR AM AAA kvalifikacijos atestatas 2022-02-14 Nr. (26)-NŽE-1

El. paštas: dendrologija@rutkauskas.info

Tel.: +370 665 81 800

2024 m. gruodžio mėn. 27 d.

Turinys

1. Darbo metodika.....	3
2. Medžių inventorizacijos rezultatai.....	4
2.1 Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, Visaginas, medžių dendrologinė ir dendrometrinė analizė.....	4-5
3. Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, medžių būklės įvertinimas, siūlomos ūkinės priemonės.....	6-7
4. Pagrindinės išvados.....	8-10
5. <i>1 priedas.</i> Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, Visaginas, želdinių inventorizacijos duomenys (inventorizacijos lentelė su būklės aprašu)	
6. <i>2 priedas.</i> Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, Visaginas, želdinių inventorizacijos zonų planas	

Atliekant Visagino m. sav., Jaunystės g. 4 sklype augančių medžių inventorizaciją bei tyrimus buvo įvertinta jų sanitarinė būklė bei kiti aspektai. Sklypas valstybinis, žemės sklypo naudojimo būdas: Visuomeninės paskirties teritorijos, Rekreatinės teritorijos, Bendrojo naudojimo teritorijos, saugomi atskirų rūšių medžiai nuo 12 cm skersmens.

1. DARBO METODIKA

Visi minėtos teritorijos medžiai, vadovaujantis „Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėmis“ buvo inventorizuoti 2024 m. gruodžio mėnesį.

Inventorizacijos metu kiekvienam augalui buvo nustatoma:

- 1) medžio rūšis, nurodant jo numerį plane,
- 2) aukštis, augalams iki 10 m H – 0,5 m tikslumu, aukštesniems nei 10 m H - 1 m tikslumu (Vertex Laser VL5 aukštimačiu),
- 3) skersmuo, 1 cm tikslumu (matuojant jį Haglof žerglėmis 2 statmenomis kryptimis (1,3 m H) ir išvedant vidurkį, o > 65 cm skersmens medžiams – apjuosiant juos matavimo juosta).
- 4) sanitarinė būklė pagal „Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėse“ pateikiamą metodiką, su būklės vertinimo skale nuo 1 iki 5. Medžių būklė vertinta naudojant 5 balų skalę (1 - gera būklė, 2 - patenkinama, 3 - nepatenkinama, 4 - bloga, 5 - žuvęs).

Želdinių būklė vertinama apibendrinant kelis rodiklius (2 priedas): genėjimo intensyvumo laipsnį, defoliacijos laipsnį, ligų intensyvumą, kenkėjų gausumą ir pakenkimo laipsnį, medžio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumą, puvinių lokalizacijos vietas ir pažeidimo intensyvumą, pasvirimo laipsnį ir kt.

Visais atvejais būklė vertinama vizualiai, augalą lyginant su sąlygiškai sveiku augalu. Jei vertinamo medžio būklei inventorizacijos metu įtakos turėjo keletas veiksnių, pvz., jis apgenėtas, pažeistas vabzdžių ar ligų, o taip pat mechanškai pažeistas jo kamienas, tokiu atveju į apskaitos kortelę buvo įrašomas blogiausios būklės, pagal bet kurį rodiklį, balas.

5) 3 būklės medžiams buvo nurodomos jų būklės blogėjimo priežastys:

6) reikalingos tvarkymo (ūkinės) priemonės:

a) ūkinės priemonės pavadinimas – (medį reikia) šalinti, genėti ar kt.)

Duomenys apdoroti su AutoCAD ir Excel programomis.

2. MEDŽIŲ INVENTORIZACIJOS REZULTATAI

2.1. Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, medžių dendrologinė ir dendrometrinė analizė

Saugomų rūšių ir parametrų medžiai inventorizuoti ir atliktas jų būklės vertinimas projektinėje darbų zonoje (planas Nr.1):

Atlikus Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, sklype planuojamų statybos darbų zonoje augančių saugomų rūšių ir parametrų medžių ekspertizę, buvo konstatuota, kad čia šiuo metu auga 99 vnt. nuo 12 cm skersmens saugomų rūšių ir parametrų medžiai, priklausantys 4 – ioms vietinių medžių rūšims bei keletas kitų nesaugomos rūšies medžių ir krūmų, kurie nebuvo įtraukti į inventorizacijos lentelę. (1 lentelė).

1 lentelė Planuojamų statybos darbų zonoje augančių medžių rūšinė įvairovė

Medžių rūšis	Jauni medžiai (d 12-29 cm)	Vidutiniai ir brandūs medžiai (d 30 – 80 cm)	Viso, vnt.
Beržas karpotasis (Betula pendula)	3	-	3
Klevas paprastasis (Acer platanoides)	52	19	71
Pušis paprastoji (Pinus sylvestris)	6	1	7
Eglė paprastoji (Picea abies)	12	6	18
Iš viso, vnt.	73	26	99

Dalis klevų paprastųjų ir eglių paprastųjų artėja link gamtinės brandos amžiaus. Įvertinus jų amžių ir išsidėstymą šiame sklype, akivaizdu, kad planuojamų statybos darbų zonoje esantys medžiai yra nestandartizuotų visuomeniniams želdiniams parametų, neprižiūrėti. Jiems visai nebuvo atliekami priežiūros darbai.

Atskirų medžių rūšių sanitarinė būklė yra gana panaši – artima nepatenkinamai, blogiausios sanitarinės būklės: klevas paprastasis – 3,0 balo. Tuo tarpu eglės paprastosios sanitarinė būklė ženkliai geresnė ir siekia – 1,6 balo. Šie medžiai yra geresnės sanitarinės būklės, nes jie mažiau ar iš viso yra nepatyrę mechaninių sužalojimų. Analogiškai (nustatytiems vidurkiams) rezultatai gaunami vertinant, kurios būklės medžių yra daugiausiai. (2 lentelė)

2 lentelė. Visagino m. sav., Jaunystės g. 4 sklype augančių saugomų medžių sanitarinės būklės palyginimas

Medžių būklė	1	2	3	4	5	Iš viso
Beržas karpotasis (Betula pendula)	3	-	-	-	-	3
Klevas paprastasis (Acer platanoides)	2	35	28	6	-	71
Eglė paprastoji (Picea abies)	10	6	2	-	-	18
Pušis paprastoji (Pinus sylvestris)	5	2	-	-	-	7
Iš viso	20	43	30	6	-	99

Medžių būklės blogėjimą įtakojo įvairūs neigiami abiotiniai, biotiniai ir antropogeniniai veiksniai, tačiau akivaizdu, kad esminę neigiamą įtaką turėjo laiku neatlikti medžių formavimo darbai arba netinkamai atlikti medžių genėjimo darbai, kiti mechaniniai pažeidimai bei į medienos pjūvių žaizdas įsimetę medieną intensyviai ardantys puviniai, medienos kenkėjai. (2 lentelė)

3. Visagino m. sav., Jaunystės g. 4, planuojamų darbų zonoje augančių medžių būklės įvertinimas ir siūlomos ūkinės priemonės

Medžių inventorizacijos - ekspertizės metu buvo konstatuota, kad iš 99 vnt. rastų natūroje medžių: 20 vnt. sanitarinė būklė yra gera, 43 vnt. būklė yra patenkinama, 30 vnt. – nepatenkinama, 6 vnt. – bloga. Žuvusių – 5 sanitarinės būklės saugomų rūšių medžių šioje planuojamų darbų zonoje nerasta.

Foto Nr. 1. Blindė, šis medis nėra saugoma kaip rūšis pagal kriterijus, pagal kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniems želdiniams. Šiuo metu jis yra blogos sanitarinės būklės, turintis kamieno žaizdas bei stipriai paveiktas vidinio puvinio, liemens kenkėjų, taip pat jis turi 25 - 30° atskirų kamienų pokrypius. Vertinant biologinę ir fiziologinę šio medžio būklę jis nėra perspektyvus. Vykdamas projekto įgyvendinimo darbus, rekomenduojama šį ir kitus nesaugomų rūšies, patenkinamos ir blogos sanitarinės būklės medžius, šalinti, dėl galimo pavojaus šiame sklype judantiems žmonėms. Viso sklype yra keliolika šalintinų stambių (D30-40 cm) blogos būklės blindžių.

Foto Nr. 2-3. Klevai paprastieji (plane Nr. 21-22). Šie ir dauguma kitų šioje eilėje bei kitose planuojamos pritaikyti visuomenės poreikiams teritorijos dalyje augantys paprastieji klevai yra patenkinamos ar blogos sanitarinės būklės. Jie turi įvairias kamieno dalies žaizdas, dreves, veikiami kempininių grybų, stipriai paveikti vidinio puvinio, kuris ir blogina šių ir kitų šiame sklype augančių paprastųjų klevų būklę. Atsižvelgiant į dabartinę fiziologinę ir biologinę šių klevų būklę, rekomenduojama juos šalinti. Šių medžių trapumas dažnai sukelia pavojingus visuomenei šakų lūžius.

Foto Nr. 4. Didelė visuomeniniam projektui skirtos teritorijos dalis yra tuščia ir apžėlusi savaiminiais menkaverčiais drebulių, paprastųjų alyvų ir kitų šakninėmis atžalomis plintančių krūmų ir medžių masyvais. Juos būtina naikinti ir kontroliuoti jų savaiminį plitimą.

Toponuostraža Nr. 5. Pateiktos pažymėtos tiriamo sklypo zonos su esamais saugotinais, bet dėl projektinių sprendinių šalintinais medžiais.

4. Pagrindinės išvados

4.1. Atlikus Visagino m. sav., Jaunystės g. 4 sklype augančių medžių inventorizaciją – ekspertizę, buvo konstatuota, kad iš 99 vnt. rastų saugomų rūšių ir parametrų medžių: 20 vnt. sanitarinė būklė yra gera, 43 vnt. būklė yra patenkinama, 30 vnt. – nepatenkinama, 6 vnt. – bloga. Žuvusių – 5 sanitarinės būklės saugomų rūšių medžių šioje planuojamų darbų zonoje nerasta.

4.2. Rekomenduojama dėl žmonių saugumo šalinti inventorizacijos lentelėje nepažymėtus kaip vertus išsaugoti bei rekomenduojamus šalinti dėl būklės medžius, neperspektyvias medžių atžalas ir kitus menkaverčius krūmus.

4.3. Tiriamos zonos želdiniuose augančių savaiminių medžių estetika šiuo metu vidutinė, biologinė būklė ir perspektyvumas – labiau patenkinamas. Dėl darbų eigoje suardyto dalies reljefo bei esamų medžių rūšinės sudėties ir daugumos sanitarinės būklės didžioji dalis šių medžių neturi išliekamosios vertės. Technologiškai pagrįstų aspektų rekomenduotinų persodinti medžius - nėra. Atlikus visuomenės poreikiams teritorijos paritaikymo projektą, rekomenduojama į šio sklypo sutvarkymo projektą įtraukti ir natūroje pasiteisinusias, perspektyvias vietines medžių ir krūmų rūšis ir/ar veisles.

4.4. Galimai šalintinų dėl būklės ar projektinių sprendinių įgyvendinimo Visagino m. sav., Jaunystės g. 4 sklype augantys 99 vnt. medžių yra saugomų rūšių ar saugomiems priskirtinų parametrų. Pagal LR Vyriausybės nutarimą dėl Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo ir medžių, ir krūmų priskyrimo saugotiniams nuostatas 5 - punktą. Medžių saugojamumas inžinerinių tinklų atžvilgiu šioje ekspertizėje nevertintas.

4.5. Visagino m. sav., Jaunystės g. 4 sklype planuojamų statybos darbų zonoje augančių savaiminių medžių estetika šiuo metu vidutinė. Dėl planuojamų teritorijos vystymo sprendinių bei esamų medžių rūšinės sudėties, didelė dalis šių medžių neturi didesnės išliekamosios vertės. Vykdamas projekto rengimo darbus ir jo įgyvendinimo statybos darbus esamiems medžiams būtina laikytis LR AM ministro patvirtintų „Želdinių apsaugos, vykdamas statybos darbus, taisyklių“, patvirtintų 2010 m. kovo 15 d. Nr. D1-193 ir sekant naujausių įstatymo pataisų.

4.6. Apželdinti sklypą pagal statinio projektą, nepažeidžiant medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-717 (Žin., 2008, Nr. 2-77);

- 4.7. Į šiuos ir kitus įstatymo punktus būtina atsižvelgti rengiant projekto aprašus.
- 4.8. Vertinant šios buvusios sodybvietės šiuo metu esančius savaiminius ir sodintus buvusių savininkų želdinius, daroma bendra išvada dėl šių želdinių poveikio aplinkai:
- 4.8.1. Apsauga nuo oro taršos – nereikšminga;
- 4.8.2. Apsauga nuo vėjo ar vandens sukeltos erozijos – nereikšminga;
- 4.8.3. Biologinės įvairovės palaikymui – nereikšmingas;
- 4.8.4. Apsauga nuo triukšmo – minimali;
- 4.8.5. Poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui – vidutinis.
- 4.9. Želdinių estetiškos būklės vertinimas:
- 4.9.1. Želdiniai gerinantys aplinkos estetiką – nereikšminga (1/5 dalimi);
- 4.9.2. Želdiniai, darantys ar galėsiantys daryti ateityje neigiamą poveikį aplinkos estetikai – vidutinis neigiamas poveikis (dauguma patenkinamos ir blogos būklės medžių, savaiminiai nekontroliuojami krūmų ir menkaverčių lapuočių savaiminukų sąžalynai).

Parengė: Nepriklausomas želdynų ir želdinių ekspertas Arvydas Rutkauskas

